

Meeuwenoverlast geeft gemeenten kopzorgen

‘Alleen dompelen van eieren effectief’

Met Alkmaar en Leiden werkt de gemeente Haarlem al sinds 2010 aan het oplossen van overlast door meeuwen. Dankzij een speciaal verleende ontheffing hebben deze gemeenten de mogelijkheid gekregen om te experimenteren met allerhande oplossingen. Die ontheffing is nodig, omdat meeuwen behoren tot de beschermde diersoorten. Aangezien het doden van deze dieren of andere vormen van gewelddadige bestrijding uit den boze zijn, moet de overlast (krijzen, alles onder poepen, soms venijnige schijnaanvallen) op experimentele wijze worden bestreden om ‘de meest geschikte methode tegen overlast te vinden’. Naar aanleiding van de bijdrage van Paul van Trigt hiervoor, ben ik naar de gemeente Haarlem gestapt om te vragen of de drie gemeenten al resultaten boeken.

Weliswaar weten drie gemeenten meer dan één, maar het blijkt niet eenvoudig te ontdekken welke bestrijdingsmethoden het meest effectief zijn. “Gemeenten zitten in een lastig parket,” verzucht Niels van Esterik, die als senior adviseur openbare ruimte van de gemeente Haarlem de inhoud en strategie bepaalt om overlast van meeuwen tegen te gaan.

De ontheffing biedt volgens hem eigenlijk niet meer ruimte dan alleen ‘nest-beheer’. De experimentele praktijk heeft uitgewezen dat andere methoden van verjagen nauwelijks werken. De resultaten van onderzoek wezen uit dat nest-beheer vooralsnog de meest geschikte methode is om overlast tegen te gaan. Door in het beginstadium van hun ontwikkeling de eieren te dompelen in een biologische olie, komen de eieren niet uit en heeft broeden niet langer zin. De overlast op die plek kan zo enigszins worden verminderd.

In de dagelijkse praktijk blijkt dit zo ongeveer de enige methode die een bescheiden resultaat biedt. Meeuwen zijn zo slim, dat ze andere verjaagmethoden al heel snel doorhebben en zich vervol-

gens niets meer aantrekken van nepvalken of glinsterende papierstroken.

Er is de afgelopen jaren al van alles geprobeerd om iets aan de overlast te doen. Het oplaten van vliegers met nepvalken, het afspelen van roofvogelgeluiden, het door een valkenier loslaten van een Woestijnbuizerd; het heeft allemaal niets opgeleverd. Meeuwen zijn razend slim, herkennen binnen de kortste keren een weggaagsituatie en zodra dat eenmaal duidelijk is, trekken ze er zich niets meer van aan. Het inzetten van drones heeft wel resultaten opgeleverd, maar is een erg dure bestrijdingsmethode. Andersoortige oplossingen als bijvoorbeeld het gebruik van laserstralen dragen vaak maar ten dele bij aan het tegengaan van overlast en hebben nadelen als het wegjagen van andere, niet lastige vogelsoorten. Op Schiphol werkt zoiets nog wel, maar in stedelijk gebied blijkt dit wapen niet erg effectief. Bijvoorbeeld, omdat je er andere bewoners door hindert. Bovendien gaan we actief onderzoeken of inzet van andere bestrijdingsvormen, zoals het inzetten van nepvalken, schadelijk zijn voor andere vogels.

ZILVERMEEUWEN

Foto: René van Rossum

De gemeenten hebben de afgelopen jaren ook naar het buitenland gekeken. De bejaging, zoals de Denen ooit hebben gedaan, bleek geen probaat middel. Ook het steriliseren van vogels was op praktische gronden (de meeuw is een beschermde vogel) niet uitvoerbaar. De in Leiden geïntroduceerde gele vuilniszak als afschrikwekkend object bleek in het leven van alledag niet te werken.

Na al die jaren zijn er, kortom, nog weinig concrete resultaten bereikt en de vraag dient zich aan: hoe nu verder?

Die vraag is relevant, omdat de aan de drie gemeenten verleende ontheffing voor het bestrijden van meeuwenoverlast op 30 januari 2020 afloopt. En aangezien de voorheen gehanteerde argumenten om een ontheffing aan te vragen op niets zijn uitgelopen - en daardoor niet opnieuw kunnen worden gebruikt - vrezen de drie gemeenten dat ze straks helemaal geen mogelijkheden meer hebben om iets aan de meeuwenoverlast te doen.

Een probleem is verder voor de drie gemeenten dat zij het probleem op lokaal niveau moeten tackelen, terwijl overlast van meeuwen in feite een probleem is voor heel westelijk Nederland. Den Haag heeft dagelijks tienduizenden

meeuwen uit Rotterdam op bezoek en meeuwen uit Den Helder komen dolgraag in Haarlem of Amsterdam foerageren. Het is dan ook niet gek, dat ook een stad als Rotterdam, of een badplaats als Zandvoort (tot 2018) van dezelfde ontheffing gebruik maken (maakten) om meeuwenoverlast tegen te gaan.

De betrokken gemeenten willen dolgraag 'iets' doen aan de 'ernstige uitwassen' van overlast. Maar hoe willen ze dat aanpakken nu zo ongeveer alle in de afgelopen jaren gebruikte instrumenten niet deugdelijk bleken. In onderling overleg is besloten voor de komende periode van drie jaar een bredere insteek te kiezen voor het vragen van een ontheffing en wel die van dreigende gevaren voor de volksgezondheid. Slachtoffers van broedse meeuwen kunnen bijvoorbeeld door slaaptekort gezondheidsproblemen krijgen en deze insteek zou een ontheffing - en dus een nieuwe periode van experimenteren - moeten rechtvaardigen. Hoe dan ook, een zorgvuldige afweging is vereist, want bezwaarmakers kunnen via de Raad van State zo'n ontheffing aanvechten en als dat gebeurt hebben de gemeenten geen enkel middel meer om

iets aan overlast door meeuwen te doen. Er wordt overleg gevoerd met onder meer de gemeente Den Haag over een nieuwe aanpak.

Haarlem stelt zich vooralsnog bescheiden op in de bestrijding van meeuwenoverlast, mogelijk ook omdat de problemen hier te overzien zijn. In 2018 zijn in totaal in Haarlem op circa 30 adressen eieren gedompeld. In Leiden en Alkmaar gebeurde dat op een veelvoud van plaatsen, namelijk bij zo'n 150 adressen. De oorzaak van dit grote verschil komt waarschijnlijk, omdat Leiden en Alkmaar de getroffen en de behandelingskosten gratis aanbieden. In Haarlem betalen gedupeerden een eigen bijdrage van 25 euro en subsidieerde de gemeente met een bedrag van 100 euro. 125 Euro is op zich niet zo duur. Er komt iemand langs, die moet onderzoek doen op het dak, vervolgens maakt hij een rapport en behandelplan, want het moet passen in de tijd. Het komt voor dat de melding te laat komt, omdat de eieren al ontwikkeld zijn en dompelen niet meer mag.

Alle werkzaamheden in relatie tot meeuwenoverlast worden verricht door het gespecialiseerde faunabeheerbedrijf Anticimex, dat door de drie gemeenten is ingehuurd. Sinds een paar jaar hanteert de gemeente Haarlem ook de digitale opiniepeiling onder de bevolking als een instrument om zicht te krijgen op de omvang van het probleem. Per peiling krijgen zo'n 3500 Haarlemmers vragen voorgelegd over overlast door meeuwen. Zo'n beetje de helft reageert. Respondenten kunnen aangeven of de maatregelen tegen meeuwenoverlast wel of niet een positief effect hebben. De helft van degenen die reageren zegt dat de maatregelen een matig tot positief effect hebben. "Blijkbaar werkt het wel," zegt Van Esterik. Echter meteen relativerend: "Helaas is het effect heel plaatselijk." Netten op het dak zijn het meest

effectief. Daar komen beslist geen meeuwen meer. De kosten zijn hoog, vanaf 800 euro per dak. Haarlem verstrekt een subsidie van 350 euro voor het aanbrengen van netten. In de praktijk blijkt dat meeuwen die op deze manier worden verdreven elders hun nest gaan bouwen. En dat houdt vaak in dat andere bewoners weer last krijgen.

Uit de vorige gemeentelijke opiniepeiling bleek 52 procent van het aantal respondenten vormen van overlast door meeuwen te ondervinden. Van Esterik en de zijnen hopen met een bewustwordingscampagne meer mensen te bereiken, die overlast ervaren om ook op die manier overlast tegen te gaan. Het 'niet voederen' kan op sommige plaatsen al een aanzienlijke teruggang van de overlast bewerkstelligen. In die zin vindt de gemeente Haarlem het belangrijk veel mensen te betrekken bij het probleem. 'Dankzij de ontheffing', aldus Van Esterik, 'hebben wij toch een aantal mensen kunnen helpen. Dus is alles niet voor niets geweest.' Daarom ook hoopt hij dat de drie gemeenten opnieuw een ontheffing krijgen om verder te kunnen werken aan het vinden van een effectieve methode ter bestrijding van de overlast door meeuwen.

Daarbij wil hij dan ook de vraag meenemen of sommige verjaagmethoden, zoals het inzetten van vliegers met daarop nepvalken, nadelig zijn voor andere vogels als bijvoorbeeld Gierzwaluwen en Huismussen. Die zoeken hun nestplaatsen vaak in de oude binnenstad en zouden door de wapperende nepvalken gestoord kunnen worden bij het zoeken van eigen nestplaatsen. En dat zou heel zonde zijn, want de weinige Gierzwaluwen die er nog zijn blijken nauwelijks overlast op te leveren. In tegendeel, ze worden warm verwelkomd.

■ *Jan Kuys*